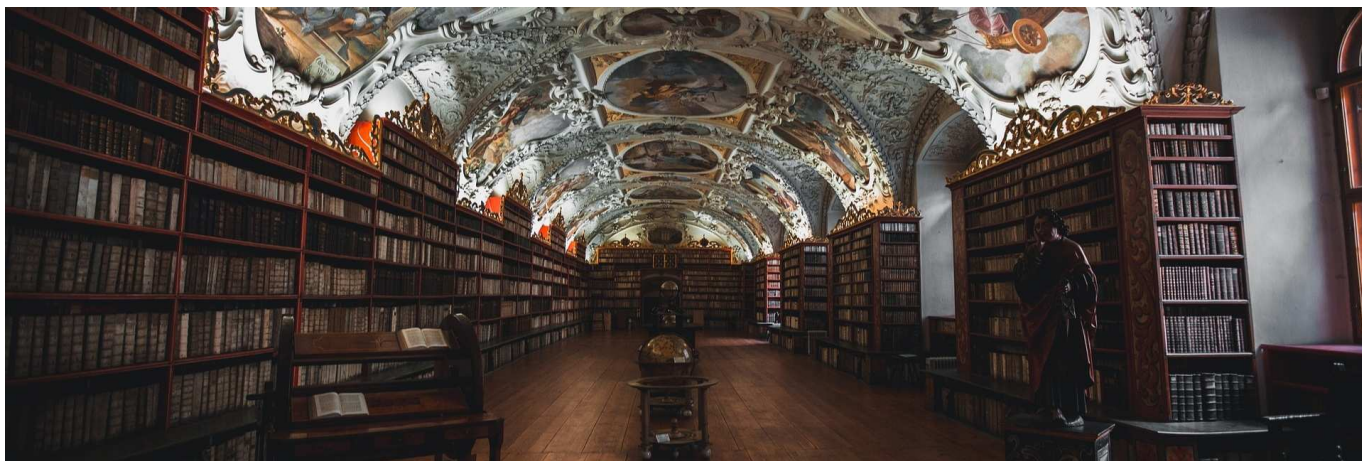

„Prawdy niewesołe”. Wizja świata w bajkach Ignacego Krasickiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ignacy Krasicki, *Pan I pies*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 62.
- Źródło: Zdzisław Libera, *Literatura piękna*, [w:] tegoż, *Oświecenie*, Warszawa 1974, s. 103–104.
- Źródło: Ignacy Krasicki, *Sułtan w piekle*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 67.

„Prawdy niewesołe”. Wizja świata w bajkach Ignacego Krasickiego

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Dziś bajka może się wydawać gatunkiem nieco zapomnianym, ale w epoce oświecenia była lubiana i pełniła wiele ważnych funkcji:

” Zdzisław Libera

Literatura piękna

[...] miała charakter dydaktyczny, zawierała pouczający morał, otwierała pole do refleksji intelektualnej, która zmuszała do zastanowienia się nad sprawami moralności indywidualnej i publicznej, do przemyślenia złożonych zagadnień życia zbiorowego.

Źródło: Zdzisław Libera, *Literatura piękna*, [w:] tegoż, *Oświecenie*, Warszawa 1974, s. 103–104.

W XVIII wieku zainteresowanie bajkopisarstwem przejawiało się w twórczości artystycznej, dydaktycznej, publicystycznej, a także w pracach o charakterze teoretycznoliterackim. Żaden inny gatunek piśmiennictwa nie był przedmiotem tylu dociekliwych rozpraw i nie wywoływał tak żywych polemik.

Twoje cele

- Przypomnisz sobie typy bajek popularnych w oświeceniu oraz wskażesz ich cechy charakterystyczne.
- Dowiesz się, jaką rolę odgrywała bajka w kulturze polskiego oświecenia.
- Scharakteryzujesz obraz świata w bajkach autorstwa Ignacego Krasickiego.
- Przeanalizujesz wybrane bajki Ignacego Krasickiego, zwracając szczególną uwagę na to, w jaki sposób środki artystycznego wyrazu wpływają na odbiór prezentowanego w nich obrazu świata.

Przeczytaj

Per Krafft, *Portret Ignacego Krasickiego*, 1767
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W Polsce oświeceniowej bajki tworzyli m.in. Stanisław Trembecki, Adam Naruszewicz, Franciszek Karpiński, Jan Ursyn Niemcewicz. W powszechnej świadomości czytelników późniejszych epok utrwaliły się jednak przede wszystkim utwory autorstwa Ignacego Krasickiego, uznawanego za najwybitniejszego pisarza tego okresu.

Artyści oświeceniowi widzieli w bajkach gatunek szczególnie [predestynowany](#) do pełnienia roli wychowawczej, którą wówczas powszechnie przypisywano literaturze. Bajki miały opisywać relacje pomiędzy ludźmi oraz przynosić

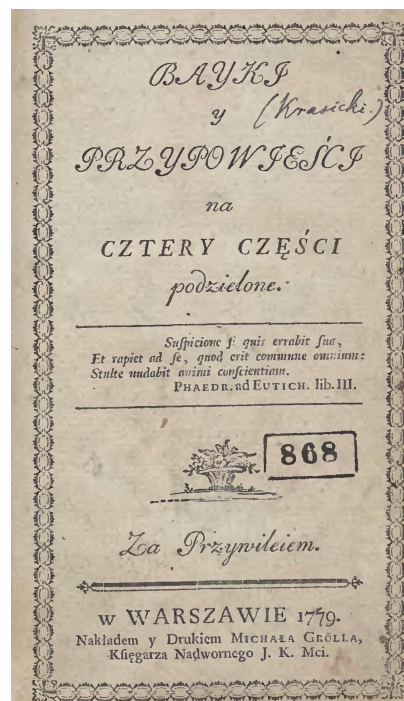
dotyczące ich uogólnienia. Ukazywały obraz świata nieumiejącego się wyzwolić od zjawisk uważanych za niepożądane czy wręcz patologiczne, z którymi twórcy literatury oświeceniowej chcieli skutecznie walczyć.

Prawda moralna była przedstawiana w bajkach w postaci przypowieści jednoznacznej w swojej wymowie. Przykłady zawarte w utworach tego gatunku miały charakter [alegoryczny](#).

Ze względu na duże zróżnicowanie bajek powstających w okresie oświecenia przyjmuje się podstawowy podział na utwory epigramatyczne oraz narracyjne. Rozróżniano też [parabole](#) – fikcyjne

zdarzenia z udziałem ludzi – oraz [apologi](#), często będące opowieściami o zwierzętach obdarzonych cechami ludzkimi, roślinach lub przedmiotach martwych.

Bajki narracyjne, których model kompozycyjny stworzył w XVIII wieku [Jean de La Fontaine](#), charakteryzują się rozbudowaną akcją i prezentują perypetie bohaterów prowadzące do rozwiązania niosącego określoną naukę dla czytelnika. Bajki epigramatyczne to teksty [lapidarne](#), rezygnujące z elementów epickich. Ich konstrukcja opiera się na [paralelizmach](#) oraz kontrastach mających służyć precyzyjnemu, retorycznemu wypunktowaniu przesłania moralnego.

Bajki i przypowieści Ignacego Krasickiego (strona tytułowa)

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Słownik

alegoria

(gr. *allēgoría* < *allēgoreín* – mówić w przenośni, obrazowo) – element kompozycji utworu, który poza swoim dosłownym znaczeniem posiada również sens przenośny. Alegoria może być odczytywana tylko w sposób jednoznaczny, np. lis to alegoria przebiegłości, sowa to alegoria mądrości

apolog

(gr. *apólogos* – opowieść) – odmiana bajki, krótki utwór dydaktyczno-moralizatorski o charakterze alegorycznym, w którym występują schematyczne postacie ludzkie lub zwierzęce, reprezentujące typowe postawy wobec świata

lapidarny

(łac. *lapis* – kamień) – krótki, zwięzły, lakoniczny

parabola

(gr. *parabole* – porównanie) – alegoryczne opowiadanie o treści moralnej i dydaktycznej lub religijnej

paralelizm

(gr. *parállēlos* – równoległy) – tożsamość lub podobieństwo treściowe, kompozycyjne lub składniowe kilku części utworu, zdań, wersów

polemika

(gr. *polemikós* – wojowniczy, wrogi, od gr. *pólemos* – wojna, spór) – publiczna dyskusja dotycząca istotnych tematów

predestynowany

(łac. *praedestinare* – ustalać z góry, zawczasu) – przeznaczony, ustalony dla, pasujący

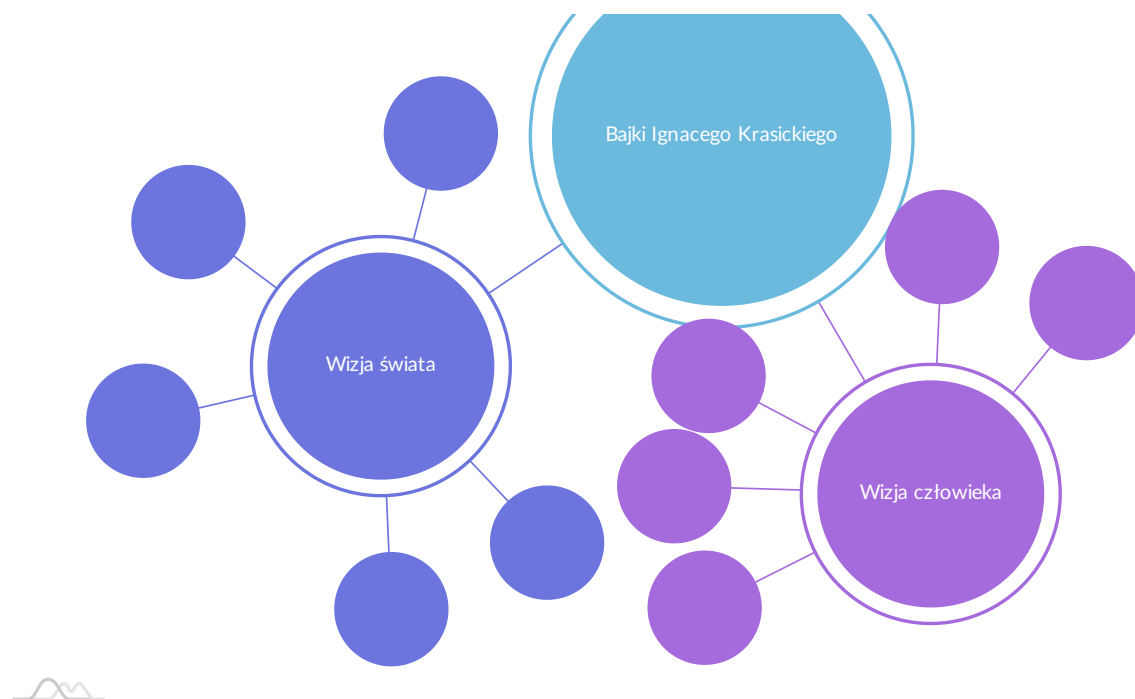
replika

(łac. *replica* – ponowna odpowiedź) – odpowiedź na czyjeś uwagi, zarzuty

Świat to miejsce, w którym rządzą wilcze prawa...

Polecenie 1

Posłuchaj wykładu o bajkach Ignacego Krasickiego. Następnie wykonaj mapę myśli, na której umieścisz określenia oddające wizję świata oraz człowieka wykreowane przez poetę. Nie powtarzaj określeń, które pojawiają się w tekście – posłuż się wyrażeniami synonimicznymi.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PCnJPRyZ>

Cykl 120 utworów autorstwa Ignacego Krasickiego zatytułowany „Bajki i przypowieści” powstał w II połowie XVIII wieku. Po wydaniu tomu książkę poetów pozostał wierny gatunkowi. Kolejne utwory złożyły się na zbiór „Bajki nowe” (wyd. 1802).

Tematyka podejmowana przez Krasickiego w bajkach jest podobna do tej znanej z jego satyr i powieści. Tu jednak zyskuje ona nową perspektywę: wiąże się z uniwersalnością spojrzenia, zawiera refleksję nad naturą człowieka, pozwala poszukiwać prawidłowości w jego działaniu.

Autor przyjmuje w tych tekstach postawę moralisty, mędrca sceptycznie przyglądającego się światu. Daleki jest jednak od bezpośredniego krytykowania Polaków, uderza jedynie – w myśl oświeceniowego klasycyzmu – w określone postawy i zachowania. Prezentuje świat bezlitosny i okrutny, rządzony przez „wilcze prawa”:

„Zawždy znajdzie przyczynę, kto zdobyczy pragnie.

Dwóch wilków jedno w lesie nadybali jagnię;

Już go mieli rozerwać, rzekło: »Jakim prawem?«

»Smacznyś, słaby i w lesie!» – Zjedli niezabawem«.

[Ignacy Krasicki, *Wilcy i jagnię*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 48.]

Świat w bajkach Krasickiego jest wypełniony ludzką głupotą, naiwnością. Spotykamy tu nieznośnych, budzących odrazę hipokrytów:

„Dewotce służebnica w czymsiś przewiniła

Właśnie natenczas, kiedy pacierze kończyła.

Obróciwszy się przeto z gniewem do dziewczyny,

Mówiąc właśnie te słowa: »... i odpuść nam winy,

Jako my odpuszczamy« – biła bez litości.

Uchowaj, Panie Boże, takiej pobożności”.

[Ignacy Krasicki, *Dewotka*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 50.]

Przyglądamy się także ludziom niezdolnym do krytycznego myślenia:

„Chwaliła owca wilka, że był dobroczynny;

Lis to słysząc spytał ją: »W czymże tak uczynny«

»I bardzo – rzecz owca – niewiele on pragnie.

Moderat! Mógł mnie zajeść, zjadł mi tylko jagnię«.

[Ignacy Krasicki, *Wilk i owca*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 56.]

Dziwimy się pysze:

„Powadził się raz kałamarz na stoliku z piórem,

Kto świeżo napisanej książki był autorem.

Nadszedł ten, co ją pisał, rozśmiał się z bazarzów.

Wieleż takich na świecie piór i kałamarzów”.

[Ignacy Krasicki, *Pióro i kałamarz*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 81.]

Autor wyraża zdecydowany sprzeciw wobec opisywanego stanu rzeczy. Wacław Woźnowski zauważa, że:

„[...] filozofia bajek Ignacego Krasickiego opisywana jest często według trzech nadrzędnych kategorii opartych na antytezach: dobro – zło, tożsamość oraz różnica, trwałość i zmiana”.

[W. Woźnowski, *Wstęp*, [w:] *Antologia bajki polskiej*, oprac. W. Woźnowski; Wrocław 1982, s. 37.]

Szkodę lub pożytek przynoszą konkretne cechy bohaterów, często ujawniające się w celowym działaniu. Katastrofalne w skutkach stają się działania bryły lodu, która pragnie dorównać kryształowi:

„Bryła lodu spłodzona z kałuży bagnistój

Gniewała się na kryształ, że był przeźroczysty.

Modli się więc do słońca. Słońce zajaśniało,

Szklni się bryła, ale jej coraz ubywało;

I tak, chcąc los polepszyć niewczesnym kłopotem,

Stajała, wsiąkła w bagno i stała się błotem”.

[Ignacy Krasicki, *Bryła lodu i kryształ*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 49.]

Tożsamość i różnice między ludźmi to ważne kategorie poznawcze klasycyzmu, które ujawniają się np. w bajce Krasickiego *Pieniacze*. Jej bohaterowie Marek i Piotr prowadzą ze sobą bezwzględną walkę w sądzie. W końcu jeden z nich odnosi zwycięstwo, ale jak gorzko stwierdza autor:

„Zwyciężył Marek Piotra; a że się z bogacił,

Ostatnie trzysta złotych za dekret zapłacił.

Umarł Piotr, umarł Marek, powróciwszy z grodu;

Ten, co przegrał, z rozpaczy; ten, co wygrał, z głodu”.

[Ignacy Krasicki, *Pieniacze*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 50.]

W świecie bajek Ignacego Krasickiego wszystko jest względne. Zmienne są także przewagi i role społeczne, choć uprzywilejowani są przekonani o ich trwałości. Czytelnik spotyka tu całą galerię postaci, które nie chcą pogodzić się z naturalną hierarchią bytów, poświęcają czas i energię, dążąc do osiągnięcia wyższego statusu i tracąc przy tym zdolność realnej oceny rzeczywistości. Próba pokonania tej nieprzekraczalnej bariery kończy się zwykle tragicznie – wspomniana bryła lodu pod wpływem działania wiosennego słońca „stała się błotem”.

Obraz świata przedstawionego w bajkach Ignacego Krasickiego nie skłania do optymizmu. Warto powtórzyć za Wacławem Woźnowskim:

„W krainie tej, zaludnionej przez głupców, którzy łudzą się nadziejami szczęścia, rządzą najbrutalniejsze prawa przemocy. Pisał Kraszewski, że „Bajki i przypowieści” zrodziły się >>ze krwi i łez swojego czasu<<. [...] Bajka Krasickiego wyraża sprzeczności i paradoksy epoki oświeconego absolutyzmu, nie tracąc nigdy filozoficznej perspektywy obserwacji i uniwersalności sądów”.

[Wacław Woźnowski, *Wstęp*, [w:] *Antologia bajki polskiej*, oprac. W. Woźnowski; Wrocław 1982, s. 38.]

Ignacy Krasicki staje się w swoich bajkach sędzią spraw ludzkich, który dostrzega w świecie przewagę siły nad prawem, panowanie pozoru prawdy nad prawdą, przewagę zła nad dobrem. Jednak krytyka wymierzona w człowieka i

społeczeństwo nie jest równoznaczna z nihilistycznym stosunkiem poety do świata. Krasicki wierzy w wartości takie jak rozum, umiar, uczciwość, praca:

„Choć w bajkach Krasickiego trudno doszukać się optymizmu, to widać w nich świadomość szansy, która wciąż jeszcze istnieje, i konieczność pracy moralnej, jaką należy podjąć, by tej szansy nie zaprzepaścić”.

[Marcin Cieński, *Oświecenie*, Warszawa 1999, s. 101.]

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Oceń prawdziwość informacji dotyczących bajek oświeceniowych. Zaznacz w tabeli „Prawda”, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub „Fałsz” – jeśli jest fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Bajka stała się w dobie polskiego oświecenia gatunkiem, który autorzy dostosowali do potrzeb dorosłych czytelników, gdyż jej pierwotne przeznaczenie było związane z literaturą dziecięcą.	☐	☐
Dwa zbiory bajek Ignacego Krasickiego wyróżniały się na tle bajkopisarskiej twórczości epoki oryginalnością, nowatorskim podejściem autora do prezentowanych treści.	☐	☐
Zwierzęta, ożywione rośliny, przedmioty martwe pojawiały się najczęściej w apologach.	☐	☐
Wizja świata zawarta w utworach Ignacego Krasickiego była przede wszystkim związana z konkretnymi wydarzeniami mającymi miejsce w oświeceniowej Polsce.	☐	☐
W bajkach Ignacego Krasickiego zostało zawarte pesymistyczne przekonanie o względności wszystkich praw rządzących światem.	☐	☐
Bajki epigramatyczne odwołują się do intelektu odbiorcy, skłaniają go do rozszyfrowania przesłania i zajęcia stanowiska wobec wyrażonego w nich sądu o świecie.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z treścią bajki Ignacego Krasickiego *Pan i pies*, a następnie zdecyduj, według jakiego schematu rozumowało zwierzę.

” Ignacy Krasicki

Pan I pies

Pies szczekał na złodzieja, całą noc się trudił;

Obili go nazajutrz, że pana obudził.

Spał smaczne drugiej nocy, złodzieja nie czekał;

Ten dom skradł; psa obili za to, że nie szczekał

Źródło: Ignacy Krasicki, *Pan I pies*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 62.

- ☐ Szczekanie ma zawsze wartość ujemną.
- ☐ Szczekanie ma wartość ujemną, ale i jego przeciwieństwo ma wartość ujemną.
- ☐ Jeśli szczekanie ma wartość ujemną, to jego przeciwieństwo ma wartość dodatnią.
- ☐ Szczekanie ma zawsze wartość dodatnią.

Ćwiczenie 3

Udowodnij, że obaj bohaterowie bajki Ignacego Krasickiego *Pan i pies* zostali poddani milczącej krytyce.

Ćwiczenie 4

Przeczytaj bajkę Ignacego Krasickiego *Pan i kotka*. Zaznacz na czerwono fragmenty, które wskazują na przerwanie stanu harmonii, a na zielono, te które wskazują na replikę.

☐ zielony

☐ czerwony

Pan i kotka

Nie masz prawej przyjaźni, mówiła do pana

Kotka, syta połowem, i za to głaskana.

Jakto nie masz przyjaźni? pan na to odpowie.

Pieścisz mnie, rzecze kotka, bo ci myszy łowię.

Łowić myszy, pan rzecze, przysługi to znaczne.

Ale dla czego łowisz?... dla tego, że smaczne.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, jaki obraz porządku świata zawarł Ignacy Krasicki w bajce *Pan i kotka*. Nie cytuj.

Ćwiczenie 6

Przeczytaj bajkę Ignacego Krasickiego *Sułtan w piekle*. Wskaż antytezę, która jest podstawą konstrukcji bajki.

” Ignacy Krasicki

Sułtan w piekle

Na miętkiej gdy rozkosznie spoczywał pościeli,

Śniło się sułtanowi, że go diabli wzięli.

Przeląkł się; a gdy w piekle szuka towarzysza,

Postrzegł najsamprzód ojca, a potem derwisza.

Pyta go: „Za coś tu jest?” Rzekł derwisz spytany:

„Myślałem po sułtańsku, i za tom skarany”.

„A ty, ojczu, dlaczego? powiedz, niech cię słyszę!”

„Dlatego, że tak myślał jak moi derwisze”.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Sułtan w piekle*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1975, s. 67.

trwałość – zmiana

tożsamość – różnica

dobro – zło

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, jaka prawda o świecie została zawarta w bajce Ignacego Krasickiego *Sułtan w piekle*.

Ćwiczenie 8

Zdecyduj, czy obraz świata zaprezentowany przez Ignacego Krasickiego w bajkach zdezaktualizował się, czy też opisane przez autora postawy i zachowania ludzkie korespondują ze współczesnością. Sformułuj tezę, poprzyj ją dwoma konkretnymi argumentami.

Teza:

Argument pierwszy:

Argument drugi:

Praca domowa

Wzorując się na utworach Ignacego Krasickiego, stwórz własną bajkę narracyjną, w której zawrzesz prawdę o otaczającym cię świecie. Pamiętaj o charakterystycznych cechach tego gatunku.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: „Prawdy niewesołe”. Wizja świata w bajkach Ignacego Krasickiego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę,

paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- 2) wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- określa cechy gatunkowe bajki,
- analizuje cechy świata przedstawionego w bajkach I. Krasickiego,
- charakteryzuje rolę antytezy jako podstawy konstrukcji jednej z bajek,
- ocenia aktualność utworów Krasickiego,
- tworzy własną bajkę zgodnie z wymogami gatunku.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Na tydzień przed lekcją nauczyciel prosi uczniów, by przypomnieli sobie cechy gatunkowe bajki i napisali własny utwór tego gatunku. Zwraca przy tym uwagę, żeby uczniowie przemyśleli, jaki będzie temat ich bajki.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i prosi uczniów, by na podstawie wiadomości zdobytych przed lekcją zaproponowali cel zajęć oraz kryteria sukcesu.

2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: *Jakie tematy wybraliście dla swoich bajek? Co mogą oznaczać „prawdy niewesołe” w temacie dzisiejszej lekcji?*

Faza realizacyjna:

1. **Prezentacje uczniów.** Część właściwa lekcji zaczyna się od prezentacji efektów pracy w domu wybranych uczniów. Czytają oni swoje bajki, a następnie zapisują na tablicy temat swoich utworów i, jeśli się pojawił, morał. Po prezentacjach nauczyciel wspólnie z całą klasą analizuje cechy świata opisanego w uczniowskich bajkach. Krótka rozmowa na temat uniwersalnej wymowy tych utworów.
2. **Praca z tekstem.** Uczniowie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj”. Każdy uczestnik zajęć podczas czytania robi notatkę, w której powinny się znaleźć najważniejsze kwestie poruszone w tekście. Wybrani lub chętni uczniowie odczytują na głos swoje zapiski.
3. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika multimedium zawarte w sekcji „Audiobook”. Uczniowie odczytują polecenie: *Posłuchaj wykładu o bajkach Ignacego Krasickiego. Następnie wykonaj mapę myśli, na której umieścisz określenia oddające wizję świata oraz człowieka wykreowane przez poetę. Nie powtarzaj określeń, które pojawiają się w tekście – posłuż się wyrażeniami synonimicznymi i wykonują je w parach.* Następnie dzielą się swoimi odpowiedziami na forum klasy.
4. **Utrwalanie wiedzy i umiejętności.** Uczniowie dobierają się w pary, a następnie rozwiązują ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”. Po ustalonym czasie pary łączą się w czwórki i wzajemnie weryfikują swoje odpowiedzi. Nauczyciel może wyznaczyć jednego lub dwóch uczniów w klasie, który będzie grał rolę eksperta, pomagając kolegom i koleżankom w ustaleniu prawidłowych rozwiązań.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące, np.
 - Jaki był cel oświeceniowych bajkopisarzy? Co chcieli przekazać odbiorcom?
 - Jakie są cechy świata oraz ludzi opisanych w bajkach I. Krasickiego?
 - Czy bajki I. Krasickiego można nazwać uniwersalnymi? Dlaczego?

2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Ćwiczenie 8 w e-materiale: zdecyduj, czy obraz świata zaprezentowany przez Ignacego Krasickiego w bajkach zdezaktualizował się, czy też opisane przez autora postawy i zachowania ludzkie korespondują ze współczesnością. Sformułuj tezę, poprzyj ją dwoma konkretnymi argumentami.

Materiały pomocnicze:

- Teresa Kostkiewiczowa, *Oświecenie. Słownik literatury polskiej*, Gdańsk 2007.
- Roman Wołoszyński, *I. Krasicki. Utopia i rzeczywistość*, Wrocław 1968.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.